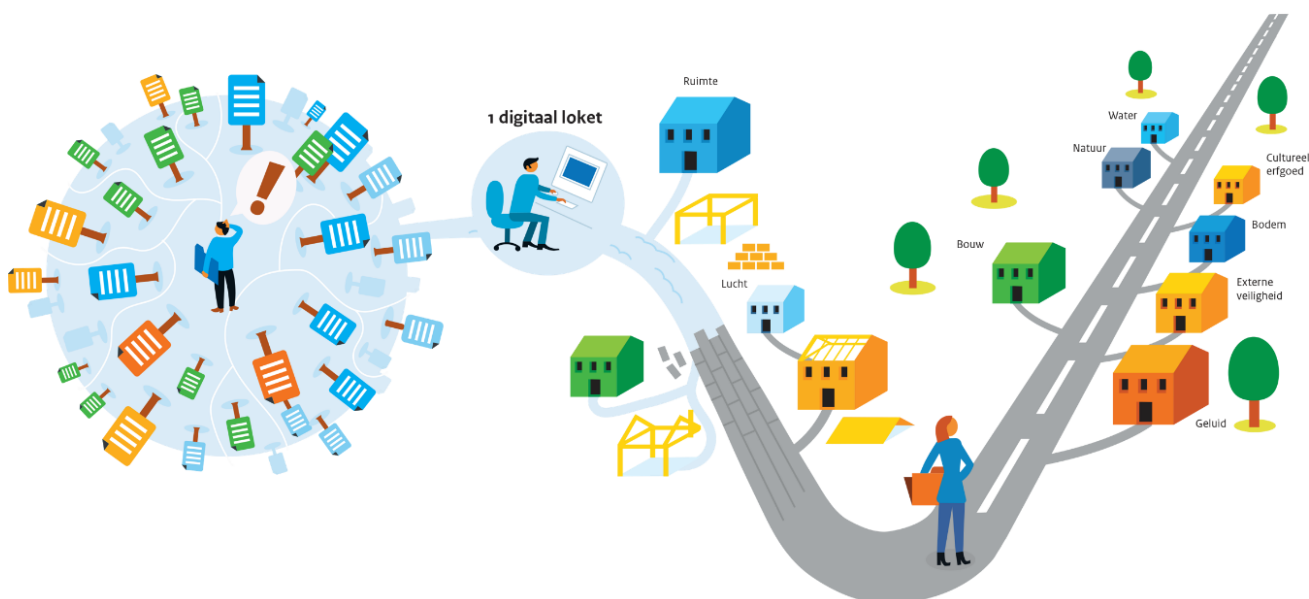

DSO-LV principes

OGAS Bijlage G

Version 2.0 • Major-release concept

Gegenereerd op : 12/17/2019

Auteur(s) : ADSMO

Inhoudsopgave

10 Hoofdprincipes	4
De klant staat centraal	4
Het stelsel functioneert als één geheel voor zowel personen als systemen	6
Data is de brandstof van het stelsel	6
Oplossingen zijn eenvoudig, generiek en kosten effectief	7
Alles is een service	8
Het stelsel is open, transparant en innoverend	9
Hergebruik voor koop voor maak	10
Continuïteit en compliance is geborgd	11
Passende beveiliging & privacy op basis van reële risico's	12
Beheerfunctionaliteit is primaire functionaliteit	13
Ontwerpcriteria	15

Deze pagina is opzettelijk leeg gelaten.

10 Hoofdprincipes

In dit hoofdstuk worden de tien hoofdprincipes en de onderliggende principes die in de context van het Digitale Stelsel Omgevingswet (DSO) relevant zijn beschreven.

DSO.01 De klant staat centraal

■ APNORA12 AFNEMERS WORDT NIET NAAR REEDS BEKENDE INFORMATIE GEVRAAGD

PRIORITY:

SOORT EIS : WET EN REGELGEVING

AUTEUR : NORA Gebruikersraad

VERSIE : NORA 3.0

STATUS : GOEDGEKEURD

KERNWOORD(EN) : NOODZAKELIJK

Er is een overzicht van alle voor de levering van de dienst noodzakelijke gegevens; Van elk van deze gegevens is vastgesteld of het al bij de overheid geregistreerd staat of niet. Voor de gegevens die reeds geregistreerd staan, is vastgesteld wat de bronregistratie is. Ook is vastgesteld welke van deze gegevens authentieke gegevens zijn; Zijn er voor de dienst authentieke gegevens nodig, dan worden deze betrokken uit de basisregistraties; Is er behoefte aan niet-authentieke gegevens, dan wordt nagegaan of deze informatie al in eigen huis of bij andere overheidsorganisaties beschikbaar is. Wanneer dat het geval is en de WBP het toestaat, wordt deze informatie hergebruikt. Ook wanneer een andere organisatie de bronhouder is, wordt de informatie daarvan afgenomen; Is de informatie al beschikbaar en moet deze enkel gecontroleerd en aangevuld worden? Leg dan de reeds beschikbare informatie ter controle en aanvulling voor aan de afnemer.

■ APNORA18 DE DIENST ONTSLUIT RUIMTELIJKE INFORMATIE LOCATIEGEWIJS

PRIORITY:

SOORT EIS : FUNCTIONEEL

AUTEUR : NORA Gebruikersraad

VERSIE : NORA 3.0

STATUS : GOEDGEKEURD

KERNWOORD(EN) : TOEGANKELIJK, GEBUNDELD, TRANSPARANT

Er is vastgesteld of: de dienst ruimtelijke informatie bevat die op een interactieve kaart kan worden ontsloten; welke kaartinformatie er in het relevante domein van diensten wordt gebruikt om ruimtelijke informatie in te ontsluiten; de geïdentificeerde ruimtelijke informatie is ontsloten via de relevante interactieve kaarten.

■ APNORA19 DE GEBRUIKER STAAT AANTOONBAAR CENTRAAL GEDURENDE HET (DOOR-)ONTWIKKELEN VAN DIENSTEN EN ONDERSTEUNENDE GEGEVENS

PRIORITY:

SOORT EIS : GEBRUIKER

AUTEUR : NORA Gebruikersraad

VERSIE : NORA 3.0

STATUS : GOEDGEKEURD

KERNWOORD(EN) : TOEGANKELIJK, STANDAARD

De dienstverlener zorgt dat de vaardigheden, voorkeuren en het (zoek)gedrag van de afnemer en doelgroep zijn vastgesteld; geeft op basis hiervan de dienst vorm en past deze zo nodig aan; heeft bepaald welke (aspecten van) diensten binnen de overheid of daar buiten gelden als benchmark; zoekt zo nodig naar samenwerking over de keten heen.

■ APNORA20 DIENSTEN BENADEREN GEÏDENTIFICEERDE AFNEMERS OP PERSOONLIJKE WIJZE

PRIORITY:

SOORT EIS : GEBRUIKER

AUTEUR : NORA Gebruikersraad

VERSIE : NORA 3.0

STATUS : GOEDGEKEURD

KERNWOORD(EN) : TOEGANKELIJK, PROACTIEF

De dienstverlener slaat klantcontactinformatie op (contactmomenten-, personen, afgenomen diensten en voorkeuren) en bouwt op basis hiervan klantbeelden (zie definitie) op; De dienst wordt aangevraagd en geleverd op basis van deze klantbeelden; Dit klantbeeld is beschikbaar in alle contactfuncties (zie definitie) wanneer er contact is met de afnemer; Bij de verzameling van klantcontactinformatie informeert de dienstverlener de betrokkenen over alle verwerkingen; De dienstverlener deelt klantcontactinformatie met andere dienstverleners in het kader van persoonsgerichte dienstverlening. Juridische en praktische implicaties hiervan zijn onderzocht.

■ BPNORA01 AFNEMERS KRIJGEN DE DIENSTVERLENING WAAR ZE BEHOEFTE AAN HEBBEN

PRIORITY:

SOORT EIS : GEBRUIKER

AUTEUR : NORA Gebruikersraad

VERSIE : NORA 3.0

STATUS : GOEDGEKEURD

KERNWOORD(EN) : PROACTIEF

De dienstverlener neemt het initiatief om de afnemer te informeren als hij uit beschikbare informatie kan afleiden dat deze voor de afnemer van belang is. Diensten worden onder de aandacht gebracht op het moment dat de afnemer daar behoefte aan zou kunnen hebben. Wijzigingen in de voortgang van processen en geregistreerde informatie worden gemeld. Zo mogelijk wordt de dienst automatisch verleend. De afnemer behoudt hierbij altijd de controle.

■ BPNORA02 AFNEMERS KUNNEN DE DIENST EENVOUDIG VINDEN

PRIORITY:

SOORT EIS : GEBRUIKER

DSO.01 De klant staat centraal

AUTEUR	: NORA Gebruikersraad
VERSIE	: NORA 3.0
STATUS	: GOEDGEKEURD
KERNWOORD(EN)	: VINDBAAR

Als afnemers op zoek zijn naar bepaalde dienstverlening, kunnen ze deze vinden op de plaatsen waar ze die verwachten. Daarvoor is informatie aangemeld bij de voor de afnemer bekende vindplaatsen. Mocht de afnemer bij de verkeerde dienstverlener uitkomen, dan wordt hij of zij toch geholpen ('no wrong door'). Daarbij verwijst de dienstverlener zo nodig door naar andere dienstverleners.

■ **BP Nora03** AFNEMERS HEBBEN EENVOUDIG TOEGANG TOT DE DIENST PRIORITY:

SOORT EIS	: GEBRUIKER
AUTEUR	: NORA Gebruikersraad
VERSIE	: NORA 3.0
STATUS	: GOEDGEKEURD
KERNWOORD(EN)	: TOEGANKELIJK

Dienstverleners sluiten aan bij de manier waarop afnemers contact met hen willen onderhouden. Dit betreft de keuze van de beschikbare communicatiekanalen, de tijdstippen waarop contact mogelijk is en de gebruiksvriendelijkheid van de communicatiemiddelen. Van alle kanalen heeft internet de voorkeur, omdat het personen (via websites, e-mail, etc.) en systemen (via elektronische berichten) in staat stelt dag en nacht contact te onderhouden. Er zijn echter altijd afnemers die niet van internet gebruik kunnen of willen maken. Bijvoorbeeld omdat ze beperkingen hebben, vaardigheden missen of niet beschikken over een internetaansluiting. Ook voor hen moet een dienst toegankelijk zijn.

■ **BP Nora04** AFNEMERS ERVAREN UNIFORMITEIT IN DE DIENSTVERLENING PRIORITY:

SOORT EIS	: GEBRUIKER
AUTEUR	: NORA Gebruikersraad
VERSIE	: NORA 3.0
STATUS	: GOEDGEKEURD
KERNWOORD(EN)	: STANDAARD

Overeenkomstige aspecten van dienstverlening krijgen op overeenkomstige wijze vorm door gebruik te maken van generieke oplossingen die breed worden toegepast. Daarbij kan het gaan om gebruik van gedeelde processen en systemen (shared services) of toepassing van open standaarden op eigen processen en systemen. Beiden hebben een standaardiserend effect.

■ **BP Nora05** AFNEMERS KRIJGEN GERELATEERDE DIENSTEN GEBUNDELD AANGEBODEN PRIORITY:

SOORT EIS	: GEBRUIKER
AUTEUR	: NORA Gebruikersraad
VERSIE	: NORA 3.0
STATUS	: GOEDGEKEURD
KERNWOORD(EN)	: GEBUNDELD

Wanneer (deel)diensten vanuit het perspectief van de afnemer nauw verwant zijn aan elkaar, worden deze gebundeld gepresenteerd aan de afnemer. Zo ervaart de afnemer ze als waren ze één dienst. Dienstverleners moeten hiervoor afspraken maken met elkaar. Dit kan betekenen dat de achterliggende processen (gedeeltelijk) zijn geïntegreerd, maar dat hoeft niet.

■ **BP Nora06** AFNEMERS HEBBEN INZAGE IN VOOR HEN RELEVANTE GEGEVENS PRIORITY:

SOORT EIS	: GEBRUIKER
AUTEUR	: NORA Gebruikersraad
VERSIE	: NORA 3.0
STATUS	: GOEDGEKEURD
KERNWOORD(EN)	: TRANSPARANT

De dienstverlener geeft afnemers vooraf, tijdens en na het uitvoeren van een dienst informatie over het resultaat, het proces en de gebruikte gegevens. Het gaat om algemene informatie over de dienst en om informatie over de afnemer zelf. In het bijzonder is het van belang om informatie te verschaffen over de betekenis (semantiek) van gebruikte informatie, over de status van het dienstverleningsproces en over de vraag welke informatie van de afnemer wordt bijgehouden.

■ **BP Nora07** AFNEMERS WORDEN NIET GECONFRONTEERD MET OVERBODIGE VRAGEN PRIORITY:

SOORT EIS	: GEBRUIKER
AUTEUR	: NORA Gebruikersraad
VERSIE	: NORA 3.0
STATUS	: GOEDGEKEURD
KERNWOORD(EN)	: NOODZAKELIJK

De dienstverlener gebruikt informatie die bekend is (bij zichzelf of bij andere dienstverleners) en stelt informatie beschikbaar aan andere dienstverleners. Procedures en regelgeving zijn eenvoudig, zodat de afnemer zo min mogelijk informatie hoeft te verstrekken. Samenwerkende overheden hebben expliciet vastgelegd welke afspraken zij gemaakt hebben om aan dit principe invulling te geven.

■ **BP Nora08** AFNEMERS KUNNEN EROP VERTROUWEN DAT GEGEVENS NIET WORDEN MISBRUIKT PRIORITY:

SOORT EIS	: PRIVACY EN BEVEILIGING
AUTEUR	: NORA Gebruikersraad

DSO.01 De klant staat centraal

VERSIE : NORA 3.0

STATUS : GOEDGEKEURD

KERNWOORD(EN) : VERTROUWELIJK, VEILIG

De dienstverlener garandeert dat informatie alleen toegankelijk is voor bevoegde personen en alleen wordt gebruikt voor het doel waarmee zij is verzameld. Dit principe geldt niet alleen voor informatie over personen, maar ook voor informatie over bedrijven en de overheid zelf. Zo kunnen bedrijfsgegevens waaruit investeringsbeslissingen zijn af te leiden interessant zijn voor de concurrentie. Informatie over overheidsgebouwen kan interessant zijn voor terroristen.

■ BPNORA09 AFNEMERS KUNNEN EROP VERTROUWEN DAT DE DIENSTVERLENER ZICH AAN AFSPRAKEN HOUDT PRIORITY:

SOORT EIS :

AUTEUR : NORA Gebruikersraad

VERSIE : NORA 3.0

STATUS : GOEDGEKEURD

KERNWOORD(EN) : BETROUWBAAR

De beschikbaarheid en de kwaliteit van diensten voldoen aan vooraf bepaalde normen. Aangeboden informatie dient bijvoorbeeld juist, authentiek, actueel en volledig te zijn. Processen zijn zodanig ingericht dat dit is gegarandeerd en monitoring van het kwaliteitsniveau plaatsvindt.

■ BPNORA10 AFNEMERS KUNNEN INPUT LEVEREN OVER DE DIENSTVERLENING PRIORITY:

SOORT EIS : GEBRUIKER

AUTEUR : NORA Gebruikersraad

VERSIE : NORA 3.0

STATUS : GOEDGEKEURD

KERNWOORD(EN) : ONTVANKELIJK

Afnemers kunnen (gevraagd en ongevraagd) correcties, klachten, ideeën, etc. kwijt bij de dienstverlener. Die gebruikt deze input om de kwaliteit van de dienstverlening te verbeteren. Afnemers krijgen zo de kans mee te denken en hun eigen belangen te behartigen.

DSO.02 Het stelsel functioneert als één geheel voor zowel personen als systemen

■ APDSO06 GEBRUIKERSTOEPASSINGEN ZIJN VOOR DE GEBRUIKERS IN ÉÉN LOKET ONTSLOTEN PRIORITY:

SOORT EIS : GEBRUIKER

AUTEUR : OGB

VERSIE : DA 3.11

STATUS : GOEDGEKEURD

KERNWOORD(EN) : TOEGANKELIJK, GEBUNDELD, TRANSPARANT

De gebruikers ervaren het loket als één geheel, waarin alle gebruikerstoepassingen van het digitaal stelsel en eventuele e-Overheid bouwstenen als 'Lopende zaken' en 'Berichten box' gebundeld en op een logisch geordende wijze aangeboden worden.

■ APDSO07 ALLE OMGEVINGSDOCUMENTEN WORDEN OP ÉÉN PUNT AANGELEVERD EN AFGENOMEN PRIORITY:

SOORT EIS : ARCHITECTUUR

AUTEUR : OGB

VERSIE : DA 3.11

STATUS : GOEDGEKEURD

KERNWOORD(EN) : EENVOUDIG

Voor het aanleveren van omgevingsdocumenten is er één centraal aanleverpunt. Na het aanleveren en het uitvoeren van de processtap controleren worden de omgevingsdocumenten in de Registratie omgevingsdocumenten de landelijke voorziening Bekendmaken en beschikbaar stellen verwerkt. De omgevingsdocumenten worden ook weer via één centraal afnamepunt verstrekt.

■ APNORA27 ÉÉN ORGANISATIE IS VERANTWOORDELIJK EN AANSPREEKBAAR VOOR DE DIENST PRIORITY:

SOORT EIS : GEBRUIKER

AUTEUR : NORA Gebruikersraad

VERSIE : NORA 3.0

STATUS : VOORGESTELD

KERNWOORD(EN) : AANSPREEKBAAR

Er kan maar één organisatie verantwoordelijk zijn voor de dienst, zodat burgers, bedrijven en medeoverheden er altijd iemand op kunnen aanspreken. Afnemers willen weten of de dienstaanbieder een bekende, betrouwbare partij is. Vervolgens wil men die partij kunnen aanspreken op de kwaliteit. Deze vraag geldt ook in hoge mate voor overheidsorganisaties die hun eigen dienstverlening baseren op diensten van anderen en van deze leveranciers afhankelijk zijn. Daarom is het noodzakelijk dat helder is voor welke prestatie de dienstverlener verantwoordelijk is.

DSO.03 Data is de brandstof van het stelsel

■ APDSO08 BEVOEGD GEZAGEN LEVEREN OMGEVINGSDOCUMENTEN EN TOEPASBARE REGELS AAN PRIORITY:

DSO.03 Data is de brandstof van het stelsel

SOORT EIS	: BEDRIJFSVOERING
AUTEUR	: OGB
VERSIE	: DA 3.11
STATUS	: GOEDGEKEURD
KERNWOORD(EN)	: BRON IS BEPALEND

De bevoegd gezagen, centraal en decentraal, die een besluit nemen zijn verantwoordelijk voor het bekend maken en beschikbaar stellen van de omgevingsdocumenten. Bevoegd gezagen zetten deze omgevingsdocumenten om in de toepasbare regels (vragenbomen en formulieren) conform de afgesproken standaarden. Dit laatste voor zover het gaat om direct werkende regels voor burgers en bedrijven. De toepasbare regels (vragenbomen en formulieren) van gemeenten, waterschappen en provincies moeten naadloos aansluiten op en passen in de centrale toepasbare regels. De toepasbare regels worden aangeleverd aan en opgenomen in Toepasbare regels.

- **APDSO09** ARCHIVERING BIJ DE BRON PRIORITY:

SOORT EIS	: WET EN REGELGEVING
AUTEUR	: OGB
VERSIE	: DA 3.11
STATUS	: GOEDGEKEURD
KERNWOORD(EN)	: BRON IS BEPALEND

Een overheidsorganisatie die verantwoordelijk is voor processen waarin gegevens worden ontvangen of ontstaan, is de zorgdrager in de zin van de Archiefwet en verantwoordelijk voor de duurzame toegankelijkheid van die gegevens. In de Archiefwet wordt een dergelijke overheidsorganisatie aangeduid als zorgdrager. Binnen het digitaal stelsel zullen gegevens worden ontvangen door of ontstaan in meerdere applicaties en registraties. De bestuursorganen of rechtspersonen die verantwoordelijk zijn voor dergelijke applicaties of registraties, zijn als zorgdragers verantwoordelijk voor de archivering. Daarnaast zijn bevoegde gezagen als zorgdragers verantwoordelijk voor de archivering van de gegevens die worden ontvangen door of ontstaan in de eigen applicaties. De DUTO scan is een leidraad voor de invulling van de archiveringsfunctie in de diverse voorzieningen binnen het digitaal stelsel. In een DUTO-scan wordt op basis van kwaliteitseisen bepaald welke informatie, op welke manier en hoelang toegankelijk moet blijven. De uitkomsten van een DUTO-scan kunnen leiden tot aanvullingen op de eisen aan voorzieningen binnen het digitaal stelsel.

- **APDSO10** ALLE GEGEVENS ZIJN TIJDGERELATEERD PRIORITY:

SOORT EIS	: FUNCTIONEEL
AUTEUR	: OGB
VERSIE	: DA 3.11
STATUS	: GOEDGEKEURD
KERNWOORD(EN)	: TIJDGERELATEERD

Van alle gegevens moet bekend zijn op welke datum en tijd ze geldig zijn geworden, of ze nog geldig zijn dan wel tot welke datum en tijd ze geldig zijn geweest.

- **APNORA13** ALLE GEBRUIKTE INFORMATIEOBJECTEN ZIJN AFKOMSTIG UIT EEN BRONREGISTRATIE PRIORITY:

SOORT EIS	: WET EN REGELGEVING
AUTEUR	: NORA Gebruikersraad
VERSIE	: NORA 3.0
STATUS	: GOEDGEKEURD
KERNWOORD(EN)	: NOODZAKELIJK, STANDAARD

Alle relevante informatie-objecten zijn geïnventariseerd; Informatie-objecten worden beheerd; Per informatie-object is de bron en daarmee de juridische aansprakelijkheid voor de juistheid van het object vastgesteld; Authentieke gegevens, zoals beschreven in de wetgeving op basisregistraties, worden afgenomen van de basisregistraties; De juistheid van de gebruikte informatie-objecten wordt niet voor gebruik gecontroleerd.

- **APNORA17** DE AAN DIENSTEN GERELATEERDE INFORMATIEOBJECTEN ZIJN SYSTEMATISCH BESCHREVEN EN OP PASSENDE WIJZE GEMODELLEERD PRIORITY:

SOORT EIS	: ARCHITECTUUR
AUTEUR	: NORA Gebruikersraad
VERSIE	: NORA 3.0
STATUS	: GOEDGEKEURD
KERNWOORD(EN)	: VINDBAAR, TOEGANKELIJK, STANDAARD, TRANSPARANT

Alle partijen wijken alleen beargumenteerd af van een gekozen standaard of de in NORA opgenomen handreiking Gegevensbeschrijvingen; Gegevensbeschrijvingen zijn vindbaar met gebruikelijke termen; De betekenis van gehanteerde begrippen is duidelijk (transparant); De beschrijving is op internet gepubliceerd en voor mensen leesbaar (toegankelijk); De beschrijving is bij voorkeur ook machinaal lees- en interpreteerbaar (toegankelijk); Om bovenstaande te realiseren, wordt aanbevolen de in NORA opgenomen handreiking Gegevensbeschrijvingen te gebruiken. Daarin wordt ook verwezen naar de in acht te nemen Standaarden informatieobjecten.

DSO.04 Oplossingen zijn eenvoudig, generiek en kosten effectief

- **APNORA01** DE DIENSTEN ZIJN ZODANIG OPGEZET, DAT ANDERE ORGANISATIES DEZE IN EIGEN DIENSTEN KUNNEN HERGEBRUIKEN PRIORITY:

SOORT EIS	: ARCHITECTUUR
AUTEUR	: NORA Gebruikersraad
VERSIE	: NORA 3.0
STATUS	: GOEDGEKEURD
KERNWOORD(EN)	: HERBRUIKBAAR

DSO.04 Oplossingen zijn eenvoudig, generiek en kosten effectief

De dienst is zo beschreven dat de resultaten en voorwaarden ook in een andere context begrepen kunnen worden; maakt maximaal gebruik gemaakt van (open) standaarden om zo min mogelijk drempels op te werpen voor gebruik; kent een minimum aan gebruiksvoorwaarden; is aangemeld bij een landelijk serviceregister.

■ **BPDSO01** DE COMPONENTEN IN DE DSO-LV ZIJN EENVOUDIG EN EENDUIDIG GEDEFINIEERD PRIORITY:

SOORT EIS : ARCHITECTUUR
 AUTEUR : OGB
 VERSIE : DA 3.11
 STATUS : GOEDGEKEURD
 KERNWOORD(EN) : EENVOUDIG

De DSO-LV in een stelsel dat gebaseerd is op de samenwerking tussen eenvoudige, eenduidig gedefinieerde componenten. De componenten kunnen op basis van hun doel naast de beleids- en uitvoeringsketen ook in andere ketens, processen en/of stelsels worden gebruikt. Het gebruik van eenvoudige componenten leidt tot flexibiliteit en aanpasbaarheid.

■ **BPDSO02** BIJ KEUZES BINNEN DE DSO-LV GAAT GENERIEK VOOR SPECIFIEK PRIORITY:

SOORT EIS : ARCHITECTUUR
 AUTEUR : OGB
 VERSIE : DA 3.11
 STATUS : GOEDGEKEURD
 KERNWOORD(EN) : GENERIEK

Generiek is de regel, specifiek de uitzondering. Dat geldt voor grote en kleine oplossingen, van opzet (architectuur) tot aan functionaliteit. Generiek houdt in breed toepasbaar, binnen het digitaal stelsel, maar ook daar buiten en soms zelfs overheidsbreed. Generiek maakt het mogelijk om inspanningen en kosten voor ontwikkeling en beheer te beperken, te delen met anderen of zelfs de oplossing met alles wat daarbij hoort geheel over te dragen.

DSO.05 Alles is een service

■ **APDSO03** DE DSO-LV IS MODULAIR OPGEBOUWD PRIORITY:

SOORT EIS : ARCHITECTUUR
 AUTEUR : OGB
 VERSIE : DA 3.11
 STATUS : GOEDGEKEURD
 KERNWOORD(EN) : MODULAIR

Een goed gekozen modulaire opbouw beperkt zowel de omvang als de complexiteit van onderdelen en functies binnen het digitaal stelsel. Het maakt beheer, onderhoud en doorontwikkeling van de onderdelen en functies overzichtelijker en eenvoudiger. Het maakt het mogelijk om er één te vervangen zonder dat de werking van anderen daardoor wijzigt.

■ **APDSO04** ONDERDELEN EN FUNCTIES ZIJN ONTKOPPELD PRIORITY:

SOORT EIS : ARCHITECTUUR
 AUTEUR : OGB
 VERSIE : DA 3.11
 STATUS : GOEDGEKEURD
 KERNWOORD(EN) : ONTKOPPELD

Ontkoppelen houdt in dat de afhankelijkheid van onderdelen en functies voor het invullen van hun rol van andere onderdelen en functies zoveel mogelijk beperkt is. De onderdelen en functies werken samen op basis van eenduidige en stabiele koppelvlakken en aansluitvoorwaarden.

■ **APDSO15** INFORMATIESYSTEMEN COMMUNICEREN (MET ELKAAR) OP BASIS VAN WEBSERVICES PRIORITY:

SOORT EIS : ARCHITECTUUR
 AUTEUR : OGB
 VERSIE : DA 3.11
 STATUS : GOEDGEKEURD
 KERNWOORD(EN) : SERVICEGERICHT

Door te communiceren op basis van webservices is de wijze waarop deze services gerealiseerd worden niet van belang, omdat deze communiceren op basis van afgesproken protocol en berichtformaat. Zodat eenvoudiger uitwisseling (onder de motorkap) gerealiseerd kan worden en de herbruikbaarheid van functies en gegevens vergroot. Door ook API's aan te bieden wordt het gemakkelijker gemaakt om de open data van het digitaal stelsel te gebruiken in informatiediensten voor allerlei kanalen.

■ **APDSO16** BRONHOUDERS HOEVEN NIET ONNODIG VAAK OF VEEL AAN TE LEVEREN PRIORITY:

SOORT EIS : ARCHITECTUUR
 AUTEUR : OGB
 VERSIE : DA 3.11
 STATUS : GOEDGEKEURD
 KERNWOORD(EN) : EENVOUDIG

DSO.05 Alles is een service

Het stelselknooppunt verzorgt de informatieuitwisseling binnen, naar en van het digitaal stelsel. Door het stelselknooppunt hoeven afnemers en aanbieders de complexe zaken niet zelf op te lossen. De afnemers en aanbieders kunnen zelf bepalen hoe zij aansluiten op het stelselknooppunt: rechtstreeks of via interbestuurlijke knooppunten.

■ APNORA02 DE STAPPEN UIT HET DIENSTVERLENINGSproces ZIJN ONTSLOTEN ALS DIENSTEN PRIORITY:

SOORT EIS : ARCHITECTUUR

AUTEUR : NORA Gebruikersraad

VERSIE : NORA 3.0

STATUS : GOEDGEKEURD

KERNWOORD(EN) : NOODZAKELIJK

De dienstverlener heeft afgewogen welke ondersteunende processtappen, handelingen en informatie-objecten uit het dienstverleningsproces meerwaarde hebben voor andere organisaties;

Deze handelingen en objecten zijn beschreven en ontsloten als afzonderlijke en herbruikbare diensten; De resulterende diensten zijn zó beschreven dat de resultaten en voorwaarden ook in een andere context begrepen kunnen worden; De diensten zijn gepubliceerd in een landelijk serviceregister of dienstencatalogus.

DSO.06 Het stelsel is open, transparant en innovierend

■ APDSO11 STANDAARDEN STAAN OPEN VOOR INNOVATIE PRIORITY:

SOORT EIS : BEDRIJFSVOERING

AUTEUR : OGB

VERSIE : DA 3.11

STATUS : GOEDGEKEURD

KERNWOORD(EN) : STANDAARD, INNOVATIEF

Nieuwe technologieën ontwikkelen zich in een hoog tempo en komen relatief goedkoop beschikbaar. De standaarden moeten in de basis voorbereid zijn op ontwikkelingen als driedimensionaal (3D) en tijdgebonden registreren en visualiseren van data en het dynamisch verbinden van data en metadata (linked data). Uitwisselingsstandaarden moeten de tijdelijke verschillen tussen de vigerende standaarden en de nieuw opkomende standaarden overbruggen zodat ontsluiting van gegevens die gebaseerd zijn op verschillende standaarden continuïteit heeft. Om hierop voorbereid te zijn dienen alle gegevens die verbonden moeten worden als gestructureerde gegevens te worden vastgelegd, te zijn voorzien van metadata en te zijn voorbereid op een volledige aanduiding van tijd (t) en ruimte (x, y, z). In bijlage F zijn ook de relevante standaarden voor linked data opgenomen.

■ APDSO12 STANDAARDEN PASSEN BIJ HET INTERACTIEPATROON PRIORITY:

SOORT EIS : ARCHITECTUUR

AUTEUR : OGB

VERSIE : DA 3.11

STATUS : GOEDGEKEURD

KERNWOORD(EN) : STANDAARD, INNOVATIEF

In de keuze van standaarden wordt in het digitaal stelsel een bewuste afweging gemaakt tussen de traditionele standaarden van de overheid die in dienstverleningsprocessen worden gebruikt en de standaarden die steeds meer worden ingezet om open data bronnen te ontsluiten en te voorzien van (RESTful) API's en Apps die niet alleen op browsers, maar ook via andere kanalen informatiediensten ontsluiten. In bijlage F zijn ook de relevante standaarden voor het ontsluiten van open data opgenomen.

■ APDSO13 NIEUWE STANDAARDEN SLUITEN AAN OP BESTAANDE STANDAARDEN PRIORITY:

SOORT EIS : ARCHITECTUUR

AUTEUR : OGB

VERSIE : DA 3.11

STATUS : GOEDGEKEURD

KERNWOORD(EN) : STANDAARD

Alle standaarden die worden op- en vastgesteld sluiten aan op wereldwijde, Europese en de standaarden op de-pas-toe-of-leg-uitlijst van de Regieraad Interconnectiviteit van het Nationaal Beraad Digitale Overheid. Aansluiten op betekent dat de bestaande standaard 'as is' wordt overgenomen en aangevuld met digitaal stelsel specifieke standaardisatie. De lijst met de voor het digitaal stelsel relevante standaarden uit 'pas toe of leg uit'-lijst en de lijst met gangbare standaarden is opgenomen in bijlage F.

■ APDSO14a UITWISSELING VAN INFORMATIE OVER FYSIEKE LEEFOMGEVING IS GESTANDAARDISEERD PRIORITY:

SOORT EIS : BEDRIJFSVOERING

AUTEUR : OGB

VERSIE : DA 3.11

STATUS : VOORGESTELD

KERNWOORD(EN) :

De ontsluiting van informatie over de fysieke leefomgeving vindt plaats op basis van standaarden. Hiervoor is een informatiemodel en een presentatiemodel beschikbaar. De modellen zijn voorbereid op de toepassing van 3D en dynamische informatie. De standaarden zijn afgestemd voor de informatiedomeinen van de fysieke leefomgeving en de modellen zijn toegankelijk gemaakt via de stelselcatalogus. Deze eis is onderdeel van de aansluitvoorwaarden voor de leverancier van de omgevingsinformatie om de informatie te ontsluiten via de DSO-LV

■ APDSO14b UITWISSELING VAN EEN GENERIEKE GEGEVENSVERZAMELING IS GESTANDAARDISEERD PRIORITY:

SOORT EIS : BEDRIJFSVOERING

AUTEUR : OGB

DSO.06 Het stelsel is open, transparant en innoverend

VERSIE	: DA 3.11
STATUS	: VOORGESTELD
KERNWOORD(EN)	:

De aanlevering en de afname van een generieke gegevensverzameling vindt plaats op basis van standaarden. Hiervoor is een informatiemodel en een presentatiemodel beschikbaar. De modellen zijn voorbereid op de toepassing van 3D en dynamische informatie. De standaarden zijn afgestemd voor de informatiedomeinen van de fysieke leefomgeving en de modellen zijn toegankelijk gemaakt via de stelselcatalogus. Deze eis is onderdeel van de aansluitvoorwaarden voor de leverancier van de generieke gegevensverzameling om de generieke gegevensverzameling te ontsluiten via de DSO-LV

■ **APNORA08** DIENSTEN MAKEN GEBRUIK VAN OPEN STANDAARDEN PRIORITY:

SOORT EIS	: ARCHITECTUUR
AUTEUR	: NORA Gebruikersraad
VERSIE	: NORA 3.0
STATUS	: GOEDGEKEURD
KERNWOORD(EN)	: STANDAARD

Met afnemers zijn afspraken gemaakt over de te gebruiken open standaarden. Hierbij wordt tijdig geanticipeerd op de ontwikkeling van de open standaarden; Volgens (open) standaarden zijn beschreven: de interactieprocessen, het berichtenverkeer, het applicatieportfolio; Organisaties werken volgens een open standaard voor procesmodellering die door alle samenwerkende partijen op uniforme wijze wordt toegepast. De gekozen open standaard is bepalend voor de keuze van modellersystemen die deze standaard ondersteunen.

■ **APNORA25** AFNEMERS WORDEN GEÏNFORMEERD OVER DE STAND VAN ZAKEN BIJ DE GEVRAAGDE DIENSTEN PRIORITY:

SOORT EIS	: GEBRUIKER
AUTEUR	: NORA Gebruikersraad
VERSIE	: NORA 3.0
STATUS	: GOEDGEKEURD
KERNWOORD(EN)	: TRANSPARANT

De dienstverleningsprocessen zijn geautomatiseerd; De afnemer kan online 24/7 per week, of op elk ander afgesproken moment, de status raadplegen; Statusovergangen zijn inzichtelijk gemaakt;

De voor de afnemer relevante voortgangsinformatie in de totstandkoming van diensten is beschreven (zowel als kwaliteitsattribuut in het metamodel van de dienst, als in de leveringsvoorwaarden (SLA));

Voor het bepalen van relevante voortgangsinformatie is de behoefte van de afnemer of doelgroep geïnventariseerd; De bijbehorende stadia in het uitvoeringsproces zijn eenduidig vastgelegd en gekoppeld aan het klant- en zaaknummer; Aan de voortbrenging van de dienst is een casus of zaak gekoppeld die uniek identificeerbaar is en via alle kanalen beschikbaar en toegankelijk (transparant) blijft gedurende de geldigheidsstermijn; Voortgangsinformatie wordt ontsloten via alle kanalen waarlangs de dienst wordt verleend én via de persoonlijke contactvoorzieningen van voorkeur van de afnemer (ViaMijnBank, MijnOverheid.nl, MijnBerichten, e-mail); De afnemer wordt geïnformeerd over statuswijzigingen.

■ **APNORA26** DE AFNEMER HEEFT INZAGE IN DE EIGEN INFORMATIE EN HET GEBRUIK ER VAN PRIORITY:

SOORT EIS	: WET EN REGELGEVING
AUTEUR	: NORA Gebruikersraad
VERSIE	: NORA 3.0
STATUS	: GOEDGEKEURD
KERNWOORD(EN)	: TRANSPARANT

Tijdens verlening van de dienst wordt de verwerking en verstrekking van informatie als zodanig vastgelegd; Daarbij wordt vastgelegd welke medewerkers de informatie hebben bewerkt en aan welke organisaties deze informatie is verstrekt; Deze informatie wordt ontsloten via de contactvoorzieningen die voor het doel van inzage zijn ingericht; Bij het verzamelen van persoonsgegevens worden betrokkenen op de hoogte gesteld van het doel of de doeleinden waarvoor de gegevens worden verzameld.

DSO.07 Hergebruik voor koop voor maak

■ **APDSO02b** DE LEVERANCIERS VAN INFORMATIE OVER DE FYSIEKE LEEFOMGEVING HERGEBRUIKEN INFORMATIE PRIORITY:

SOORT EIS	: BEDRIJFSVOERING
AUTEUR	: OGB
VERSIE	: DA 3.10
STATUS	: VOORGESTELD
KERNWOORD(EN)	:

Een leverancier van informatie over de fysieke leefomgeving maakt bij het samenstellen van de informatie gebruik van gegevens(verzamelingen) afkomstig uit het eigen informatiedomein, van informatie van andere leveranciers en van andere e-Overheidsvoorzieningen. Die andere leveranciers van informatie hebben in dat kader dezelfde rol en positie als de andere bronhouders van de leverancier.

■ **APDSO05** HERGEBRUIK VOOR KOPEN EN MAKEN PRIORITY:

SOORT EIS	: ARCHITECTUUR
AUTEUR	: OGB
VERSIE	: DA 3.11
STATUS	: GOEDGEKEURD
KERNWOORD(EN)	: HERGEBRUIK, STANDAARD

DSO.07 Hergebruik voor koop voor maak

Zoveel mogelijk worden voorzieningen en functies hergebruikt die al beschikbaar zijn binnen de betrokken organisaties, het digitaal stelsel en de overheid, en die geschikt zijn of eenvoudig geschikt te maken zijn. In bepaalde situaties kan kopen toch de 'beste keus' zijn. Maatwerk wordt zoveel als mogelijk beperkt. Hergebruik leidt er toe dat overheidsorganisaties minder zelf hoeven te (laten) ontwikkelen en leidt bovendien tot meer standaardisatie en uniformiteit. De invoering van het digitaal stelsel beslaat meerdere jaren en de ambitie is om innovatieve toepassingen en technieken als linked data en 3D in te zetten. Hergebruik kan op gespannen voet staan met innovatie. Dit betekent dat hergebruik van een bestaande oplossing dient te zijn gebaseerd op de levenscyclus van de oplossing en een beoordeling van de toekomstvastheid en mogelijkheden tot doorontwikkeling.

■ APNORA06 DIENSTEN MAKEN GEBRUIK VAN STANDAARD OPLOSSINGEN PRIORITY:

SOORT EIS : ARCHITECTUUR

AUTEUR : NORA Gebruikersraad

VERSIE : NORA 3.0

STATUS : GOEDGEKEURD

KERNWOORD(EN) : STANDAARD

Doel is dat afnemers de overheid in haar dienstverlening zo veel mogelijk zullen ervaren als één organisatie. Dit vraagt om standaardisatie en uniformiteit in dienstverlening en ondersteunende processen. Organisaties hoeven minder zelf te ontwikkelen en het rendement van oplossingen neemt toe.

■ APNORA07 DIENSTEN MAKEN GEBRUIK VAN DE LANDELIJKE BOUWSTENEN E-OVERHEID PRIORITY:

SOORT EIS : WET EN REGELGEVING

AUTEUR : NORA Gebruikersraad

VERSIE : NORA 3.0

STATUS : GOEDGEKEURD

KERNWOORD(EN) : HERGEBRUIK, STANDAARD

De voor de dienst relevante bouwstenen zijn geïnventariseerd en op geschiktheid beoordeeld; Bij geschiktheid zijn ze opgenomen in de opzet van de dienst.

■ APNORA21 DE DIENSTEN WORDEN GEBUNDELD MET VERWANTE DIENSTEN ZODAT DEZE SAMEN AFGENOMEN KUNNEN WORDEN PRIORITY:

SOORT EIS : GEBRUIKER

AUTEUR : NORA Gebruikersraad

VERSIE : NORA 3.0

STATUS : GOEDGEKEURD

KERNWOORD(EN) : GEBUNDELD

De aanbod- en vraagzijde van de markt zijn in kaart gebracht: doelgroepen en hun perspectief, aanverwante diensten en dienstverleners. Afstemming is gezocht met de andere relevante (overheids)dienstverleners. De dienst wordt (vanuit perspectief van de afnemer) gebundeld aangeboden met een of meer diensten van andere organisaties.

DSO.08 Continuïteit en compliance is geborgd

■ APNORA30 DE WIJZE WAAROP DIENSTEN GELEVERD ZIJN, KAN WORDEN VERANTWOORD PRIORITY:

SOORT EIS : WET EN REGELGEVING

AUTEUR : NORA Gebruikersraad

VERSIE : NORA 3.0

STATUS : GOEDGEKEURD

KERNWOORD(EN) : TRANSPARANT

Per dienst is bepaald: de informatie-objecten die van belang zijn voor hergebruik, controle en verantwoording van de dienst; de eisen die aan deze informatie-objecten worden gesteld, (bv. t.a.v. inhoud, structuur, verschijningsvorm (en in bepaalde gevallen ook het gedrag); het moment, de wijze van archiveren en de termijn waarop deze informatieobjecten moeten worden bewaard; de vragen die de audittrail moet beantwoorden; de beheeractiviteiten op de informatie-objecten zijn uitgevoerd; met welke besturings- of toepassingsprogrammatuur zij worden beheerd.

■ APNORA35 DE LEVERING VAN DIENSTEN IS CONTINU GEWAARBORGD. PRIORITY:

SOORT EIS :

AUTEUR : NORA Gebruikersraad

VERSIE : NORA 3.0

STATUS : GOEDGEKEURD

KERNWOORD(EN) : BETROUWBAAR

Het niveau van beschikbaarheid is in overleg met afnemers vastgesteld; De ondersteunende ICT-voorzieningen voldoen aan het voor de diensten overeengekomen niveau van beschikbaarheid; De continuïteit van voorzieningen wordt bewaakt, bij bedreiging van die continuïteit wordt alarm geslagen, er is voorzien in de aanpak van calamiteiten; De toegankelijkheid van openbare informatie en van informatie die relevant is voor vertrouwelijke- en zaakgerelateerde diensten, is gewaarborgd. Wanneer informatie verplaatst is, of niet meer (online) beschikbaar, worden bezoekers doorverwezen naar de plaats waar deze wel te vinden is; De afnemer merkt niets van wijzigingen in het beheer van de dienst; Wanneer een nieuwe versie van een standaard geïmplementeerd wordt, blijft de aanbieder de oude versie ondersteunen zolang als dat volgens afspraak nodig is; De dienstverlener en de afnemers maken afspraken over de periode waarin overgegaan wordt op een nieuwe versie van de standaard.

■ APNORA40 DE BERICHTENUITWISSELING IS ONWEERLEGBAAR PRIORITY:

SOORT EIS : WET EN REGELGEVING

AUTEUR : NORA Gebruikersraad

DSO.08 Continuïteit en compliance is geborgd

VERSIE	: NORA 3.0	
STATUS	: GOEDGEKEURD	
KERNWOORD(EN)	: BETROUWBAAR	
<i>Er is vastgesteld welke berichten onweerlegbaar moeten zijn; Bij deze berichten is geborgd dat het ontvangen bericht afkomstig is van de afzender en dat de inhoud niet door derden is beïnvloed.</i>		
■ APNORA41	DE BESCHIKBAARHEID VAN DE DIENST VOLDOET AAN DE MET DE AFNEMERS GEMAAKTE CONTINUITEITS AFSPRAKEN	PRIORITY:
SOORT EIS	: GEBRUIKER	
AUTEUR	: NORA Gebruikersraad	
VERSIE	: NORA 3.0	
STATUS	: VOORGESTELD	
KERNWOORD(EN)	: BESCHIKBAARHEID	
<i>De continuïteitsafspraken zijn gemaakt op basis van de afbreukrisico's die afnemers lopen bij uitval. De processen van afnemers kunnen spaak lopen met financiële en maatschappelijke schade en het vertrouwen in betrouwbaarheid van de dienst kan afnemen.</i>		

DSO.09 Passende beveiliging & privacy op basis van reële risico's

■ APDSO17	DE CLASSIFICATIE VAN DE GEGEVENS BEPAALT DE STERKTE VAN HET AUTHENTICATIEMIDDEL	PRIORITY:
SOORT EIS	: PRIVACY EN BEVEILIGING	
AUTEUR	: OGB	
VERSIE	: DA 3.11	
STATUS	: GOEDGEKEURD	
KERNWOORD(EN)	: AUTHENTIEK, VERTROUWELIJK, VEILIG, RISICOGEBASEERD	
<i>De keuze van het authenticatiemiddel is afhankelijk van de inschatting van de risico's die ontstaan bij niet toegestaan inzien en gebruik van gegevens. Afhankelijk van de risico inschatting wordt een authenticatiemiddel gekozen waarbij een steeds directere relatie bestaat met de mate van zekerheid waarin bewezen wordt dat iemand is die hij claimt te zijn. Globaal zijn die middelen: 1. iets weten (zwak: ik kom voor dhr. X van de directie Y); 2. iets hebben (middel: rijbewijs, paspoort); 3. iemand zijn (hoog: IRIS scan, vingerafdruk).</i>		
■ APDSO18	DE BEVEILIGING WORDT INGERICHT OP BASIS VAN AFWEGING VAN RISICO'S IN DE KETEN	PRIORITY:
SOORT EIS	: PRIVACY EN BEVEILIGING	
AUTEUR	: OGB	
VERSIE	: DA 3.11	
STATUS	: GOEDGEKEURD	
KERNWOORD(EN)	: VEILIG, RISICOGEBASEERD	
<i>Op basis van bedrijfsdoelen vindt afweging tussen risico's en beveiliging plaats. Deze afweging vindt op ketenniveau plaats. Afwegingen tussen risico's van bedreigingen en kosten worden geïdentificeerd, inclusief negatieve impact op andere aspecten van de operationele effectiviteit. Maatregelen worden genomen op basis van deze afwegingen.</i>		
■ APDSO19	DE BEVEILIGING WORDT INGERICHT OP BASIS VAN AFWEGING VAN BRUIKBAARHEID EN BEHEERBAARHEID	PRIORITY:
SOORT EIS	: PRIVACY EN BEVEILIGING	
AUTEUR	: OGB	
VERSIE	: DA 3.11	
STATUS	: GOEDGEKEURD	
KERNWOORD(EN)	: EENVOUDIG	
<i>De beveiliging moet het gebruik en beheer niet blokkeren of onnodig ingewikkeld maken. De beveiligingsoplossingen moeten open en eenvoudig zijn.</i>		
■ APDSO20	SECURITY EN PRIVACY BY DESIGN	PRIORITY:
SOORT EIS	: PRIVACY EN BEVEILIGING	
AUTEUR	: OGB	
VERSIE	: DA 3.11	
STATUS	: GOEDGEKEURD	
KERNWOORD(EN)	: VEILIG, VERTROUWELIJK, BY DESIGN	
<i>Beveiliging en privacy zijn vanaf het begin onderdeel van de architectuur en het ontwerp van digitale voorzieningen. Bij het opstellen van het programma van eisen moeten beveiliging en privacy worden meegenomen. Die eisen moeten vervolgens verwerkt worden in de architectuur en het ontwerp.</i>		
■ APNORA37	DE DIENSTVERLENER VERSCHAFT ALLEEN GEAUTHORISEERDE AFNEMERS TOEGANG TOT VERTROUWELIJKE GEGEVENS	PRIORITY:
SOORT EIS	: PRIVACY EN BEVEILIGING	
AUTEUR	: NORA Gebruikersraad	
VERSIE	: 1.0	
STATUS	: VOORGESTELD	

DSO.09 Passende beveiliging & privacy op basis van reële risico's

KERNWOORD(EN) :

De gebruiker moet erop kunnen vertrouwen dat gegevens niet worden misbruikt.

■ APNORA43 DIENSTVERLENER EN AFNEMER ZIJN GEAUTHENTICEERD WANNEER DIENSTEN EEN VERTROUWELIJK KARAKTER HEBBEN. PRIORITY:

SOORT EIS : PRIVACY EN BEVEILIGING

AUTEUR : NORA Gebruikersraad

VERSIE : NORA 3.0

STATUS : GOEDGEKEURD

KERNWOORD(EN) : AUTHENTIEK, VERTROUWELIJK, VEILIG

Per dienst zijn de mate van vertrouwelijkheid en de bijbehorende identificatieeisen vastgesteld; Voor een intern systeem, besloten gebouw of ruimte, geldt: "niets mag, tenzij toegestaan". Daarom wordt de gebruiker voor toegangverlening geauthenticeerd. Voor afnemers van vertrouwelijke diensten geldt hetzelfde. Daardoor zijn deze gebruikers en afnemers uniek herleidbaar tot één natuurlijk persoon, organisatie of ICT-voorziening; Bij authenticatie met behulp van wachtwoorden dwingt het systeem toepassing van sterke wachtwoordconventies af; De instellingen van het aanmeldproces voorkomen dat een gebruiker werkt onder een andere dan de eigen identiteit; Om de mogelijkheden van misbruik te beperken, hebben gebruikers van systemen niet méér rechten dan zij voor hun werk nodig hebben (autorisatie). Daarbij zijn maatregelen getroffen om een onbedoeld gebruik van autorisaties te voorkomen; Verleende toegangsrechten zijn inzichtelijk en beheersbaar; De identificatie-eis voor een samengestelde dienst wordt bepaald door de dienst met de hoogste identificatie-eis.

DSO.10 Beheerfunctionaliteit is primaire functionaliteit

■ APDSO01 EÉN ORGANISATIE VOERT REGIE OP DE DSO-LV PRIORITY:

SOORT EIS : BEDRIJFSVOERING

AUTEUR : OGB

VERSIE : DA 3.11

STATUS : GOEDGEKEURD

KERNWOORD(EN) : GEBRUIK, BEHEER, ONDERHOUD, DOORONTWIKKELING

Om de continuïteit van gebruik, beheer, onderhoud en doorontwikkeling van de DSO-LV te kunnen garanderen wordt een regieorganisatie ingericht. Ook voor de invoering en het gebruik van de DSO-LV door de afnemers is het nodig dat er een regieorganisatie is die verantwoordelijk is en sturing geeft. Keuzen die gedurende de realisatie van de DSO-LV gemaakt worden om voorzieningen individueel, gezamenlijk dan wel centraal te ontwikkelen en beheren kunnen gevolgen hebben voor de taken en omvang van de regieorganisatie.

■ APDSO02 DE REGIEORGANISATIE ONDERSTEUNT HET BEANTWOORDEN VAN VRAGEN OVER DE WERKING VAN DE DSO-LV PRIORITY:

SOORT EIS : BEDRIJFSVOERING

AUTEUR : OGB

VERSIE : DA 3.11

STATUS : GOEDGEKEURD

KERNWOORD(EN) : GEBRUIKSONDERSTEUNING

Bevoegd gezagen zijn de aangewezen instanties voor het beantwoorden van vragen van gebruikers over de werking van de DSO-LV. Om hen te helpen die te kunnen beantwoorden wordt de regieorganisatie daarop ingericht. Keuzen die gedurende de realisatie van het digitaal stelsel gemaakt worden om gebruikersondersteuning individueel, gezamenlijk dan wel centraal te beleggen kunnen gevolgen hebben voor de taken en omvang van de regieorganisatie.

■ APDSO02a DE EINDVERANTWOORDELIJKHEID VOOR HET BESCHIKBAAR STELLEN VAN INFORMATIE OVER DE FYSIEKE LEEFOMGEVING IS BELEGD PRIORITY:

SOORT EIS : BEDRIJFSVOERING

AUTEUR : OGB

VERSIE : DA 3.11

STATUS : VOORGESTELD

KERNWOORD(EN) :

De governance en het proces voor het beschikbaar stellen van informatie over de fysieke leefomgeving ten behoeve van een informatievraag is uitgewerkt. De eindverantwoordelijkheid van het leveren van informatie is belegd bij één organisatie of rechtspersoon.

■ APDSO014 DE STELSELORGANISATIE ONDERSTEUNT DE STANDAARDISATIE VOOR HET DIGITAAL STELSEL PRIORITY:

SOORT EIS : BEDRIJFSVOERING

AUTEUR : OGB

VERSIE : DA 3.11

STATUS : GOEDGEKEURD

KERNWOORD(EN) : STANDAARD

Het onderdeel van de stelselorganisatie dat de zorg heeft voor de standaardisatie geeft sturing geeft aan de ontwikkeling en het beheer van de specifieke standaarden voor en gebruik binnen het digitaal stelsel. De stelselorganisatie stuurt de beheerorganisaties van specifieke standaarden aan en beoordeelt de kwaliteit van de standaarden en de kwaliteit van de beheerorganisatie van een dergelijk standaard op basis van een afgesproken kwaliteitsraamwerk met kwaliteitsbeoordelingscriteria. Hierbij vindt hergebruik plaats van het bestaande toetsingsmodel dat het Forum Standaardisatie gebruikt. De stelselorganisatie werkt samen met de Regieraad Interconnectiviteit van het Nationaal Beraad Digitale Overheid: enerzijds bepaald de stelselorganisatie de impact van in de regieraad voorgestelde standaarden, anderzijds brengt de stelselorganisatie digitaal stelsel specifieke standaarden in bij de regieraad.

Deze pagina is opzettelijk leeg gelaten.

Ontwerpcriteria

In dit hoofdstuk worden de ontwerpcriteria die in de context van het Digitale Stelsel Omgevingswet (DSO) relevant zijn beschreven.

- **DSO.OC.001** ER WORDT REKENING GEHOUDEN MET DE DIGITALE VOLWASSENHEID VAN KETENPARTIJEN. PRIORITY:

SOORT EIS : BEDRIJFSVOERING

AUTEUR : DSO

VERSIE : OGAS

STATUS : VOORGESTELD

KERNWOORD(EN) :

Digitalisering wordt steeds belangrijker. Door processen en klantcontact te digitaliseren kunnen organisaties de kwaliteit en snelheid van hun diensten verbeteren, en gebruikers in staat stellen om acties te ondernemen op een tijdstip dat hun goed uitkomt, 24 uur per dag. Het kabinet heeft de doelstelling gesteld dat burgers en bedrijven vanaf 2017 al hun belangrijkste zaken met de Rijksoverheid en medeoverheden digitaal moeten kunnen afhandelen. De variatie in de digitale volwassenheid tussen overheidsorganisaties die aansluiten op het digitale stelsel is echter groot.

Eis:

* Waar nodig worden tijdelijke alternatieven aangeboden om de veranderopgave beheersbaar te houden.

- **DSO.OC.002** AFNEMERS EN TOELEVERANCIERS HEBBEN ÉÉN AANSPEEKPUNT BIJ VRAGEN EN PROBLEMEN PRIORITY:

SOORT EIS : BEDRIJFSVOERING

AUTEUR : DSO

VERSIE : OGAS

STATUS : VOORGESTELD

KERNWOORD(EN) :

Het DSO bestaat uit verschillende onderdelen die door verschillende organisaties worden ontwikkeld en beheerd. Er is een centrale beheerorganisatie waar alle vragen en problemen binnenkomen. Deze organisatie helpt de afnemer en toeleverancier, maar ook stelsel onderdelen. Indien zij er niet uitkomt wordt de vraag of probleem doorgezet naar het juiste onderdeel van het stelsel. De centrale beheerorganisatie zorgt dat de afnemer en toeleverancier antwoord ontvangt binnen de afgesproken termijn. De serviceorganisatie van individuele componenten ondersteunt de afnemer en toeleverancier bij inhoudelijke vraagstukken over de werking van de specifieke component.

Eis:

* Eerste aanspreekpunt van afnemers, toeleveranciers en stelselonderdelen is de centrale serviceorganisatie van het DSO (1e lijn support).

* Elk stelselonderdeel heeft een eigen serviceorganisatie voor het afhandelen van inhoudelijke vragen (werking) en problemen (2e en 3e lijn support).

- **DSO.OC.003** GEBRUIKERS HEBBEN INTERACTIE MET STELSELONDERDELEN VIA GEBRUIKERSTOEPASSINGEN EN SYSTEMEN EN APPS VAN BEVOEGD GEZAGEN EN DERDEN. PRIORITY:

SOORT EIS : BEDRIJFSVOERING

AUTEUR : DSO

VERSIE : 1.0

STATUS : VOORGESTELD

KERNWOORD(EN) :

Stelselonderdelen hebben geen eigen front-end voor gebruikers. De front-end is altijd een gebruikerstoepassing die in het loket geïntegreerd is.

Eis:

* Stelselonderdelen bieden toegang tot functionaliteit via services.

* Interactie met stelselonderdelen loopt via gebruikerstoepassingen die gebruik maken van de services van stelselonderdelen.

* Systemen en apps van derden maken gebruik van dezelfde services.

- **DSO.OC.004** TERUGMELDINGEN WORDEN AFGEHANDELD DOOR DE BRONHOUDER. PRIORITY:

SOORT EIS : BEDRIJFSVOERING

AUTEUR : DSO

VERSIE : OGAS

STATUS : VOORGESTELD

KERNWOORD(EN) :

De afhandeling van terugmeldingen vindt plaats bij de bron. Gebruikerstoepassingen maken gebruik van de Herbruikbare Functie Terugmelden om terugmeldingen in te dienen. Deze zet de terugmelding door naar het juiste onderdeel, omdat hier de kennis zit wie de bronhouder is van een gegeven in een terugmelding. Het stelselonderdeel fungeert slechts als doorgeefluik. Het werkt als volgt:

* Het indienen van een terugmelding gebeurt in een gebruikerstoepassing.

* De gebruikerstoepassing maakt gebruik van de Herbruikbare Functie Terugmelden.

* Het stelselonderdeel zet de terugmeldingen door naar de juiste bronhouder.

* De bronhouder handelt de terugmelding af en koppelt het resultaat terug naar de Herbruikbare Functie Terugmelden.

* De Herbruikbare Functie Terugmelden koppelt het resultaat terug naar de terugmelder.

Eis:

* Stelsel onderdelen sluiten aan op Terugmelden.

■ DSO.OC.005 SERVICES MOETEN VOLDOEN AAN DE GESTELDE KWALITEITSEISEN

PRIORITY:

SOORT EIS : BEDRIJFSVOERING

AUTEUR : DSO

VERSIE : OGAS

STATUS : VOORGESTELD

KERNWOORD(EN) :

Om te kunnen valideren of services aan de gestelde kwaliteitseisen voldoen, moeten deze meetbaar zijn. Alle stappen en mutaties worden geregistreerd ten behoeve van traceerbaarheid, het voldoen aan de niet-functionele eisen, verwerkings- en managementinformatie, kostenberekening, etc. Hiermee kan getoetst worden of voldaan wordt aan het serviceniveau (vastgelegd in SLA's).

Eis:

* Informatie over kwaliteit en telbaarheid van alle stappen worden geregistreerd.

■ DSO.OC.006 PROCESSEN WORDEN VERBONDEN MET SERVICES

PRIORITY:

SOORT EIS : BEDRIJFSVOERING

AUTEUR : DSO

VERSIE : OGAS

STATUS : VOORGESTELD

KERNWOORD(EN) :

Services zijn autonoom en bevorderen hergebruik doordat ze een hoge samenhang kennen en onafhankelijk zijn van elkaar (lage koppeling): individuele services hebben een duidelijke verantwoordelijkheid binnen het geheel en kennen een lage koppeling.

Eis:

* Dynamische processen zijn ontkoppelt van stabiele functionaliteit die ontsloten is met behulp van een service.

■ DSO.OC.007 DE STATUS VAN PROCESSEN IS BEKEND

PRIORITY:

SOORT EIS : BEDRIJFSVOERING

AUTEUR : DSO

VERSIE : OGAS

STATUS : VOORGESTELD

KERNWOORD(EN) :

Gebruikers van processen moeten de voortgang en status van het proces kunnen inzien.

Eis:

*Proces statussen zijn opvraagbaar *procesgegevens worden vastgelegd.

■ DSO.OC.008 COMPONENTEN RICHTEN ZICH OP ÉÉN FUNCTIONELE TAAK

PRIORITY:

SOORT EIS : BEDRIJFSVOERING

AUTEUR : DSO

VERSIE : OGAS

STATUS : VOORGESTELD

KERNWOORD(EN) :

Een component heeft een functionele samenhang (cohesie) om complexiteit beheersbaar te houden. De taak van een component draait om één onderwerp. Een component met lage samenhang doet dingen die weinig met elkaar te maken hebben. Ofwel deze verricht te veel taken. Een lage of slechte samenhang kan het noodzakelijk maken een component te splitsen. Een component kan een software pakket zijn, bijvoorbeeld een standaard regelbeheertool. Om maatwerk te voorkomen wordt ontbrekende functionaliteit in aparte component(en) opgelost. Maatwerk maakt upgraden naar nieuwe versies van software ingewikkelder en duurder.

Eis:

* Geen maatwerk in standaard software. Ontbrekende functionaliteit wordt in aparte component(en) opgelost.

■ DSO.OC.009 SCHEIDING VAN DATA, FUNCTIONALITEIT EN PRESENTATIE

PRIORITY:

SOORT EIS : BEDRIJFSVOERING

AUTEUR : DSO

VERSIE : OGAS

STATUS : VOORGESTELD

KERNWOORD(EN) :

Functionaliteit en de bijhorende data worden als service beschikbaar gesteld, zodat interactiekanaal specifieke oplossingen mogelijk zijn. Een interactiekanaal is een manier waarop gebruikers interactie hebben met het stelsel. Het stelsel biedt zelf gebruikers-toepassingen aan die via de verschillende interactiekanalen te gebruiken zijn. Daarnaast kunnen derden eigen slimme toepassingen ontwikkelen die functionaliteit van het stelsel ontsluit door gebruik te maken van stelsel services. Ongeacht of een gebruiker interactie heeft met het stelsel via gebruikerstoepassingen of systemen of apps van bevoegd gezagen of derden, het resultaat hetzelfde. Gebruikerstoepassingen maken gebruik van dezelfde services als bevoegd gezagen en derden die hun systemen en apps koppelen aan het stelsel.

Eis:

- * Business logica en data wordt gerealiseerd in een backend en ontsloten via services.
- * Het is niet toegestaan om business logica in de presentatielaag onder te brengen.
- * Stelsel gebruikers hebben interactie via gebruikerstoepassingen die in het Digitaal Loket Omgevingswet draaien.
- * Gebruikerstoepassingen hebben interactie met backends via services.
- * Gebruikerstoepassingen kunnen in het Digitaal Loket Omgevingswet draaien.
- * Systemen en apps van bevoegd gezagen en derden maken gebruik van dezelfde services.

DSO.OC.010 EIGENAARSCHAP VAN COMPONENTEN IS OVERDRAAGBAAR

PRIORITY:

SOORT EIS : BEDRIJFSVOERING

AUTEUR :

VERSIE : OGAS

STATUS : VOORGESTELD

KERNWOORD(EN) :

Elke component moet in zijn geheel kunnen worden overgedragen aan een andere eigenaar, kunnen worden overgezet naar een andere omgeving of kunnen worden vervangen zonder dat de werking van de functionaliteit voor afnemende applicaties daardoor wijzigt.

Eis:

- * Een component is infrastructuur en omgeving afhankelijk

DSO.OC.011 COMPONENTEN GEBRUIKEN HERBRUIKBARE FUNCTIES

PRIORITY:

SOORT EIS : BEDRIJFSVOERING

AUTEUR : DSO

VERSIE : OGAS

STATUS : VOORGESTELD

KERNWOORD(EN) :

Herbruikbare Functies zijn componenten die door meerdere systemen worden gebruikt. Met deze Herbruikbare Functies kan fors bespaard worden op kosten en tijd bij het ontwikkelen en implementeren van systemen. Het stelsel bestaat uit specifieke en generieke functionaliteit. Generieke ofwel herbruikbare functionaliteit is niet business specifiek, maar bestaat uit functionaliteiten die door andere functies gebruikt worden. Deze functionaliteiten worden gerealiseerd met herbruikbare functionele componenten (bouwstenen). Het stelsel streeft er naar om zoveel mogelijk herbruikbare functionele componenten te gebruiken die breed inzetbaar zijn.

Eis:

- * Functionaliteiten die niet business specifiek zijn worden als aparte herbruikbare componenten gerealiseerd.
- * Stelsel onderdelen maken zoveel mogelijk gebruik van herbruikbare componenten.
- * Herbruikbare componenten worden in aparte (deel)projecten of scrumteams gerealiseerd.
- * Alle functionaliteit van een Herbruikbare Functie is ontsloten via goed gedefinieerde leverancier en product neutrale koppelvlakken.
- * Het koppelvlak ofwel Application Programming Interface (API) zorgt ervoor dat integratie tussen afnemers (systemen) en de Herbruikbare Functies mogelijk is.
- * Het koppelvlak geeft toegang tot zowel functionaliteit, gegevens als instellingen (configuratie).
- * De gebruikersinterface van een Herbruikbare Functie is toegankelijk via een webbrowser.
- * Een Herbruikbare Functie vereist geen specifieke software in de webbrowser.
- * Een Herbruikbare Functie is eenvoudig te configureren, waardoor afnemers de werking eenvoudig met behulp van een webgebaseerde interface kunnen configureren en aan de eigen behoeften aan kunnen passen.
- * De configuratie blijft behouden bij nieuwe releases.
- * Een Herbruikbare Functie biedt zelfbediening via een webgebaseerde beheer-interface waardoor een afnemer zijn eigen instellingen en gegevens kan configureren en inzien.
- * Een Herbruikbare Functie biedt een gedeeld model2 ofwel multitenancy waardoor een enkele instantie door meerdere afnemers gebruikt kan worden.
- * Gegevens van verschillende afnemers zijn (virtueel) van elkaar gescheiden. De verschillende afnemers zijn voor elkaar afgeschermd, zij kunnen elkaars gegevens en instellingen niet zien of wijzigen.
- * Een Herbruikbare Functie kan naar behoefte op- en afschalen.
- * Het gebruik van een Herbruikbare Functie is meetbaar zodat het mogelijk is om op basis van gebruik af te rekenen.
- * Elke component is geheel zelfstandig, moet onafhankelijk van andere applicaties kunnen werken en kent een eigen ontwikkel- en beheercyclus.

DSO.OC.012 SOFTWARE EN CONTENT ZIJN ONAFHANKELIJK VAN ELKAAR

PRIORITY:

SOORT EIS : BEDRIJFSVOERING

AUTEUR : DSO

VERSIE : OGAS

STATUS : VOORGESTELD

KERNWOORD(EN) :

Software, bijvoorbeeld een standaard regelbeheer tool, en content, bijvoorbeeld beslismomen en formulieren, kennen een eigen releasecyclus en worden onafhankelijk van elkaar ontwikkeld en naar productie gebracht. Tot content wordt alles gerekend dat niet software is (beslismomen, formulieren, werkzaamheden, besluiten, etc.).

Eis:

- * Beslismomen, formulieren en werkzaamheden worden als content behandeld en onafhankelijk van de release cyclus van de software naar productie gebracht en in gebruik genomen.
- * Content wordt via de staging omgeving naar productie gebracht.
- * Het uitrolmechanisme van staging naar preproductie naar productie is volledig geautomatiseerd en wordt door een functioneel beheerder vanuit een beheerconsole aangestuurd en gecontroleerd.
- * Het uitrolmechanisme moet het volledig automatisch terugrollen naar de voorgaande versie mogelijk maken, voor het geval dat er na het uitrollen problemen optreden.

DSO.OC.013 ACTIES ZIJN HERLEIDBAAR TOT EEN PERSOON OF SYSTEEM PRIORITY:

SOORT EIS : BEDRIJFSVOERING

AUTEUR : DSO

VERSIE : OGAS

STATUS : VOORGESTELD

KERNWOORD(EN) :

Voor elk gegevensmutatie wordt bijgehouden wie, wanneer en hoe.

Eis:

- * Er wordt auditing informatie op recordniveau bijgehouden van gegevensmutaties.
- * Gegevens worden niet verwijderd, maar gemarkeerd als verwijderd.

DSO.OC.014 KOPPELVLAKKEN WORDEN GEDEFINIEERD OP BASIS VAN HET INFORMATIE-UITWISSELING LAGENMODEL PRIORITY:

SOORT EIS : BEDRIJFSVOERING

AUTEUR :

VERSIE : OGAS

STATUS : VOORGESTELD

KERNWOORD(EN) :

Bij informatie-uitwisseling wordt gebruik gemaakt van gestandaardiseerde koppellakken. Een koppelvlak definieert hoe de gegevens worden uitgewisseld op basis van het informatie-uitwisseling lagenmodel.

Eis:

- * Een koppelvlak wordt gedefinieerd op basis van het informatie-uitwisseling lagenmodel.

DSO.OC.015 KOPPELVLAKKEN ONDERSTEUNEN VERSIES PRIORITY:

SOORT EIS : BEDRIJFSVOERING

AUTEUR : DSO

VERSIE : OGAS

STATUS : VOORGESTELD

KERNWOORD(EN) :

Er is een groot aantal bevoegd gezag organisaties en derden waarmee gegevens worden uitgewisseld via koppellakken. Bij het wijzigen van een koppelvlak moet het mogelijk zijn om een voorgaande versie voor een beperkte periode te blijven gebruiken. Hierdoor wordt het beschikbaar komen van een koppelvlak ontkoppeld van het gebruik ervan. Dit voorkomt wederzijdse afhankelijkheden bij het introduceren van nieuwe koppellakken. Bevoegd gezag organisaties en derden migreren in hun eigen tempo.

Eis:

- * Koppellakken ondersteunen versies.
- * Een afnemer bepaalt zelf welke versie van een koppelvlak zij gebruikt.
- * Er worden maximaal 3 versies van een koppelvlak ondersteund.
- * Een oude versie van een koppelvlak wordt nog maximaal 1 jaar na introductie van een nieuwe versie ondersteund.
- * Door gebruik te maken van een koppelvlak gaan afnemers akkoord met de gebruiksvoorwaarden.

DSO.OC.016 IN- EN UITGAANDE BERICHTEN ZIJN ONWEERLEGBAAR PRIORITY:

SOORT EIS : BEDRIJFSVOERING

AUTEUR : DSO

VERSIE : OGAS

STATUS : VOORGESTELD

KERNWOORD(EN) :

Het moet achteraf altijd herleidbaar zijn welk inkomende en uitgaande bericht aanleiding was tot een actie.

Eis:

- * Auditing en berichtarchivering is per koppelvlak in en uit te schakelen.
- * Auditing en berichtarchivering gebeurt automatisch.

DSO.OC.017 DE BEHEERORGANISATIE VAN EEN COMPONENT OPEREERT IN SAMENWERKING MET DE STELSELPARTNERS PRIORITY:

SOORT EIS : BEDRIJFSVOERING

AUTEUR : DSO

VERSIE : OGAS

STATUS : VOORGESTELD

KERNWOORD(EN) :

Het Digitaal Stelsel Omgevingswet bestaat uit verschillende onderdelen die gezamenlijk de functionaliteit van het DSO bieden. Operatie en beheer zal in onderlinge samenwerking plaatsvinden. Denk bijvoorbeeld aan het oplossen van operationele issues, doorvoeren van (stelsel-)wijzigingen, etc.

Eis:

- * Stelselsamenwerking is onderdeel van de stelselafspraken.
- * Vanuit onderdelen wordt tweede- en derdelijns ondersteuning geleverd.
- * Incidenten met onderdelen worden gemeld bij de centrale serviceorganisatie van het DSO.

DSO.OC.018 COMPONENTEN KENNEN EEN GELAAGDE OPBOUW EN VOLDOEN AAN DE VOORGESCHREVEN COMPARTIMENTERING

PRIORITY:

SOORT EIS : BEDRIJFSVOERING

AUTEUR : DSO

VERSIE : OGAS

STATUS : VOORGESTELD

KERNWOORD(EN) :

Er wordt compartimentering toegepast. Tussen compartimenten wordt alleen noodzakelijke communicatie toegestaan. Het compromitteren van een server of applicatie heeft hierdoor geen direct gevolgen voor componenten in andere compartimenten. Door de gelaagde opbouw van applicaties (front-end, koppelingen, backend ontsloten via webservices en gegevens) is compartimentering mogelijk. Het beveiligingsniveau neemt per laag toe door communicatie tussen lagen te beperken tot de aangrenzende laag.

Eis:

- * De interactielaag (front-end) communiceert met de servicelaag (koppelingen).
- * De servicelaag met de applicatielaag (backend ontsloten via webservices).
- * De applicatielaag met de data laag (gegevens).

DSO.OC.019 COMPONENTEN KENNEN EEN SOLIDE UPDATEMECHANISME

PRIORITY:

SOORT EIS : BEDRIJFSVOERING

AUTEUR : DSO

VERSIE : OGAS

STATUS : VOORGESTELD

KERNWOORD(EN) :

Een solide updatemechanisme is essentieel om voldoende beschermd te zijn tegen bekende beveiligingsproblemen in software. Naast een technische implementatie van een dergelijk mechanisme is het ook van belang om een goede procedure in te richten waarin beschreven staat hoe om te gaan met updates: hoe snel de organisatie een kritieke patch implementeert, welke procedure de patch moet doorlopen en wie de verantwoordelijkheid draagt.

Eis:

- * Kritische beveiligingspatches worden binnen 1 week geïnstalleerd.
- * Beveiligingspatches worden binnen 4 weken geïnstalleerd.

DSO.OC0.20 DE BRON VAN DE TRANSACTIE IS ALTIJD HERLEIDBAAR

PRIORITY:

SOORT EIS : BEDRIJFSVOERING

AUTEUR : DSO

VERSIE : OGAS

STATUS : VOORGESTELD

KERNWOORD(EN) :

Elke transactie is herleidbaar tot een organisatie en persoon, zodat transacties door de hele keten te herleiden zijn.

Eis:

- * Berichten zijn voorzien van een transactie ID.
- * Alle organisaties loggen dit ID met andere relevante informatie.
- * Bij services betekent dit dat de afnemer naast de transactie ID ook de medewerker registreert die de transactie initieert.